

GENT EN DE ENGELSEN (VERVOLG)

De troonsbestijging van Willem van Oranje was voor alle vechtersbaasjes van Europa een extra kans om hun krijgstenue aan te trekken en onze streken voor de zoveelste maal in deze ongelukkige XVIIe eeuw in vuur en vlam te zetten. De Fransen oogstten aanvankelijk een volle garve militaire successen, deels omdat de Spaanse gouverneur-generaal in onze gewesten Gastagnaga een veldheer van het vijfde knoopsgat was, deels omdat de nieuwbakken Engelse koning Willem III treuzelde en de beslissende slag maar steeds ontweek: zijn politiek werd uiteindelijk lonend want in 1697 moesten de uitgeputte Fransen in de Vrede van Rijswijk toestemmen doch inmiddels had onze bevolking het gelag moeten betalen en waren onze gewesten plat en leeggeplunderd geworden.

Wanneer Willem III op 6 juni 1695 een kort bezoek aan onze stad bracht, andermaal zonder enige toeristische bijbedoeling, leefde de Gentse bevolking nog tussen hoop en vrees; men wist dat het rad stilaan in de goede richting begon te draaien, nu Maximiliaan-Emmanuel van Beieren, een veldheer uit de bovenste lade van het krijgsarsenaal, de salonheld Gastagnaga had vervangen en men was er stellig van overtuigd dat de keikoppige Willem III die zijn Franse collega de zonnekoning Lodewijk XIV een haat toedroeg zoals enkel een Engelsman en een Hollander samen het toen konden, eindelijk eens uit zijn krammen zou schieten en met open vizier zijn tegenstrever zou aanvallen. Het was lang, zeer lang geleden dat de Gentenaren een Engelse monarch hadden mogen toejuichen en daar zij zijn steun en militaire actie broodnodig hadden, zouden zij Willem III, wel een tikje geïnteresseerd, stormachtig toejuichen, nog het beste en het goedkoopste middel om de vorst aan te zetten meer krijgsvlijt aan de dag te leggen.

De stad zat kelderdiep in de penarie en in de schulden, doch men grabbelde de laatste centen van de stadskas bijeen om de straten met alle kleuren van de regenboog te bevlagen en de koning op een knetterend vuurwerk te onthalen. In het Prinsenhof dat het al erg te verduren had gekregen van een paar generaties vandalen, wist men toch nog een behoorlijke suite kamers klaar te maken en met Oudenaards tapijtwerk te versieren voor de hoge gast die eveneens gedurende enkele uurtjes afstapte in de toen alom gekende en van de lekkerbekken geprezen afspanning “Het Trompet royal” in de Mageleinstraat eertijds “de Balance” genaamd.

Het is Frans De Potter die het ons in het vijfde deel van zijn Geschiedenis van Gent verhaalt: de afspanning het Trompet royal genoot den 6 juni 1695 de eer, eenige uren tot verblijf te dienen van koning Willem III van Engeland, die, na

geheel Europa tegen Frankrijk in het harnas te hebben gejaagd, de zee had overgezeild om in persoon den krijg te besturen...”

Toen Willem III te Gent kwam, hadden de Fransen Hoei en Namen verloren en men kon voorzien dat de vrede niet lang meer zou achterblijven. De wet-houders van Gent bewezen den dapperen bondgenoot van hunnen (Spaanse) vorst groote eer; zij onthaalden hem plechtig met een Fransch compliment, in dezelfde taal beantwoord”.

Twee posten uit de stadsrekeningen herinneren ons aan het triomfantelijk ont-haal dat de koning van Engeland te beurt viel: “Betaelt an de ses trompetters ende timbalier deser stede de somme van drij ponden acht grooten over kunne huere van peerden, ghedaen in het inhaelen van sijne Conincklijcke Majt van Groot Brittaignien”.

“Betaelt an Jan Impens de somme van acht ponden grooten over het doen van de vieringhe op het Belfort ter incompste van den coninck van Inghelandt op de VIde Junij”.

Wij moderne en zgh beschaafde mensen en volkeren voeren oorlog voor het-geen men op het gepaste oogenblik verdruchte minderheden noemt, voor een lap kolonie of gewezen kolonie, voor petroleumvelden of voor een stuk nomans-land dat plots tot symbool van de nationale fierheid wordt bewierookt.

In de XVIIe en in de XVIIIe eeuw kende men die problemen niet, maar daar men toch om de een of andere reden of voorwendsel oorlog wou en moest voeren, was het toen geweldig “in” een prinselijke verloving, een kinderloos gebleven koninklijk huwelijk, zelfs het inzicht een nog in de wieg huilend prinsesje later uit te huwen, te baat te nemen om enkele tienduizende mensen te gaan uitmoorden.

Zo gebeurde het toen Willem III de Engelse troon beklom en meteen het Spaanse bondgenootschap en dat van gans Europa tegen Lodewijk XIV ver-wierf, zo gebeurde het ook enkele jaren later toen de zwakkeling Karel II van Spanje die er niet in geslaagd was zijn vrouw ‘n afstammeling ter wereld te doen brengen z’n pijp aan Maarten gaf en bij testament zijn koninkrijk aan Filips van Anjou, die de kleinzoon was van Lodewijk XIV. Slechter kon het niet voor Europa en dus ook niet voor onze gewesten, want nauwelijks had-den de Spaanse hidalgos, met veel ceremonieel en weinig tranen, de sukkelaar naar zijn laatste rustplaats gebracht of Lodewijk XIV kwam de leeggekomen troon opeisen voor zijn kleinzoon.

De Spanjaarden die toen nog weinig in de pap te brokken hadden en de koning toejuichten die men hen met de Spaanse kroon op het hoofd aanwees, knikten en schaalden zich aan de zijde van Lodewijk XIV. Onze gewesten, de Spaanse Nederlanden, volgden gedwee en Maximiliaan-Emmanuel van Beieren, land-

voogd alhier en eens de beste krijger aan de zijde van Willem III tegen zonnekoning, maakte een elegante karpelsprong, vervoegde het kamp van Lodewijk XIV en liet op 26 november 1700 Filips van Anjou op de Vrijdagmarkt te Gent, symbolisch tot koning van Spanje proclameren. Het volk juichte uit gewoonte, doch mensen die wat verder zagen dan hun neus lang was wisten dat er opnieuw weinig prettige dagen in 't verschiet waren. Hetgeen de geschiedschrijvers met weinig verbeelding de Spaanse Successieoorlog zouden noemen, was begonnen, want het Europees evenwicht was als door een werveldwind verstoord door de alliance Frankrijk-Spanje-Spaanse Nederlanden; als een weerkaatsende bal kwam het bondgenootschap Engeland-Republiek der Verenigde Provinciën-Oostenrijk om het politiek evenwicht te herstellen dat vooraleer de onvermijdelijke Vrede zou worden ondertekend, eerst nog op het slagveld zou moeten bevochten en uitgevochten worden.

Inmiddels was Willem III van zijn paard gevallen en had hij na enkele weken zijn enigmatische ziel aan de Schepper teruggeschonken.

Ook hem brachten zijn Engelse onderdanen zonder veel tranen naar het graf want zij hadden in hem nooit veel meer dan een vreemde avonturier gezien die met kostbaar Engels bloed zijn haat tegen Lodewijk wou botvieren. Hun haat was even groot doch zij wensten dat het een rasechte Brit zou zijn die hen zou symboliseren.

Willems' opvolgster, de nogal disgracieuse Queen Ann, was geen katje om zomaar zonder handschoenen te strelen of zelfs te benaderen en zij bewees het onmiddellijk toen zij de kranige vijftiger Marlborough tot opperbevelhebber aanstelde om de strijd tot het uiterste, tot een Engelse finish in te zetten tegen de aarstvijand.

Marlborough! de enige generaal uit de wereldgeschiedenis die tientallen generaties kinderen hebben leren kennen (en liefhebben) vooraleer zij wisten wie hun eigen koning was! "Marlborough s'en va-t-en guerre, mironton, mironton, mirontaine..."

Zij kenden hem trouwens zeer slecht want het heerlijk, meeslepende liedje zit vol leugens hetgeen ons niet buitenmatig moet verwonderen, daar het liedje van Franse maak is en de Fransen precies de opperbevelhebber van de Coalitie tegen hun zonnekoning geen warm hart toedroegen.

De "Madame à sa tour monte" van het liedje, die zgh tranen met tuiten schreide aan de kantelen van haar toren, was Sarah Churchill zoals de latere Churchill's 'n verstandige maar onmogelijke vrouw, ambitieus, eer- en geldgierig die telkens haar doorluchtige echtgenoot op een oorlogschip inscheepte, hem tot op de kade kwam verwijten dat hij een of andere minnares op het vasteland ging vervoegen!

Met een dergelijke vrouw geplaagd was het al bijeen nog prettiger voor Marlborough op het slagveld dan in de huiskamer, en zijn slechtste jaren waren dan ook deze die hij na zijn triomfantelijke campagnes in Europa, thuis bij moeder de vrouw tot aan zijn dood in 1722, moest slijten.

Voor de Gentse kleuters en voor de grote mensen uit onze stad is Marlborough-Churchill geen legendarisch personage geweest. In 1706 kwam hij, na de Fransen een fantastische rammeling te hebben toegediend, met Engels flegme de sleutels van de stad in ontvangst nemen.

Had Lodewijk XIV zijn tegenstrevers als in een jury voor een assisenzaak mogen wraken, hij zou ongetwijfeld de namen van Willem III en van Marlborough van de lijst hebben geschrapt, beiden misschien op het eerste gezicht geen donders van krijgslieden, geen briljante strategen, maar vastberaden, taaie door hoogmoed en haat gefanatiseerde kerels die eens het zwaard uit de schede gehaald, geen rust meer kenden vooraleer zij de tegenstander op de knieën of aan de vredestafel hadden gekregen: het mocht een jaar, vijf of tien jaar duren, het was om het even, de zegewil bleef over alle tijdelijke tegenslagen heen zo sterk als de eerste dag.

Willem III die wij op 9 juni 1695 door de Gentse bevolking als een soort Messias zagen toegejuicht worden, had Lodewijk XIV en zijn generaals het leven bijzonder zuur gemaakt en uiteindelijk bekomen wat hij wou, nl. de belofte van een verzwakte indien niet uitgeputte zonnekoning dat hij voortaan van de grenzen van de Verenigde Provinciën zou afblijven, belofte die gehouden werd zolang Lodewijk geen nieuw voorwendsel tot oorlogvoeren en geen machtige bondgenoten had gevonden.

Willem III was inmiddels gestorven en zijn beste generaal Maximiliaan van Beieren was naar Lodewijks kamp overgelopen hetgeen voor de Franse monarch die arm was aan knappe veldheren, een buitengewone aanwinst betekende. Maximiliaan wist hoeveel hij in de weegschaal wel waard was: 900.000 gulden per jaar, fantastisch bedrag waarmee men zich vandaag een gans contingent huurlingen zou kunnen aanschaffen, maar dat Lodewijk XIV met een brede glimlach neertelde omdat hij hiermede kans zag om zonder slag noch stoot al de zgh. vestingsteden ten onzent met Franse troepen te bezetten. Het Europa der toenmalige grootmachten Engeland, Duitsland en de Verenigde Provinciën, kon het zo maar niet nemen en verklaarde de oude zonnekoning de oorlog en op hoger bevel zette Marlborough het liedje “Marlborough s'en va-t-en guerre” van de muziekpartituur naar de nuchtere werkelijkheid over.

Aan zijn zijde een knappe generaal, Prins Eugeen van Savoye, aan de overzijde van het schaakbord, Maximiliaan van Beieren, de hertog van Bourgondië

en maarschalk de Boufflers.

Op dat schaakbord, een bolwerk en draaischijf in handen van de Franse legers: Gent, de eeuwige pechstad die zodra oorlog in Europa uitbrak, als met een trekijzer al wat harnas en wapen droeg naar zich toetrok. Wie de stad definitief in handen zou krijgen, zou meteen zijn wet en wil op de vredesconferentie mogen opleggen, maar zover was het aanvankelijk nog niet gekomen, want terwijl men voorzichtig aan het vechten ging om de zwakke plek van de vijand te ontdekken, liepen alle vorsten en generaals met een eigen eindplan op zak, een plan dat onze gewesten natuurlijk als bezit of wisselmunt centraal stelde.

Voor Lodewijk XIV geen hoofdbrekend probleem: zijn kleinzoon was koning van Spanje, onze gewesten hingen van de Spaanse kroon af, dus was het allemaal koek van eenzelfde deeg en daar Vlaanderen te ver van Spanje lag, zou men het best bij de Franse kroon inlijven. Onze Noorderburen dachten heimelijk aan eenzelfde annexatieoplossing maar dan te hunne gunste indien de oorlog naar hun wensen afliep. Filips van Anjou, koning van Spanje op papier, hoopte zonder er zelf veel in te geloven dat het allemaal zou eindigen rond het groene tafellaken en dat onze gewesten voor hem dan een goede pasmunt zouden worden om elders wat los te kunnen krijgen, terwijl de kazakdraaier Maximiliaan van Beieren de kat uit een Vlaamse boom keek en bereid zou gevonden worden naar de overwinnaar over te lopen.

Voor de Gentenaren betekende zulks inmiddels nog een vervelende bezetting, dagelijks plagerijen, enorme belastingen en een economisch verval dat men in geen eeuwen te Gent had gekend en dat zelfs na de terugkeer van de vrede, de stad nog voor tientallen jaren volledig lam zou leggen.

Vlaanderen werd het slagveld waar Fransen en Verbondenen met wisselende kansen dorpen innamen, leegplunderden en victorie kraaiden zonder echter de ultieme beslissing te kunnen afdwingen.

Te Gent waar men bij het minste succes in een schermutseling behaald een Te Deum in de hoofdkerk moest bijwonen, luisterde men maar half naar de zegekreten van de bezetter en liefst naar het geblunder van de kanonnen ver of dicht bij de stad.

Twee jaar lang hield het oorlogsspelletje aan met doden, gewonden en krijgsgevangen tot men in juni 1704 mocht hopen dat het tij aan het keren was: de Fransen deden erg zenuwachtig, eisten 3000 boeren op om een nieuwe verdedigingslinie rond de stad aan te leggen, doch tot grote ontgoocheling van de bevolking werden alle aanvallen van de Verbondenen afgeslagen en liep het offensief dood nadat de Hollanders tientallen dorpen hadden verwoest.

Opnieuw ging een jaar voorbij: talrijker werden echter de tekens die er op wezen dat de kaars van de Franse bezetters ver uitgebrand was: zij moesten

achtereenvolgens Evergem, Vinderhoute en Ertvelde ontruimen en het werd iedereen duidelijk dat de beslissende dag niet lang meer kon uitblijven.

De Engelsen, gewoon in de mist die hen de horizon verspert, te leven, geraaken gewoonlijk zeer traag in gang, zien de toestand niet al te klaar in, maar eens de beslissing genomen, zal niets of niemand ze nog kunnen tegenhouden. Marlborough had lang gearzeld indien niet getreuzeld, gezocht, getast, zuinig links en rechts zijn soldaten ingezet, alsof hij als perfecte Engels gentleman wachtte op een waardige tegenstrever, om de volle maat te geven.

Toen hij vernam dat Lodewijk XIV, het wachten beu, zijn beste generaal van het ogenblik hertog de Villeroy, zwaar van decoraties maar licht en helder van geest, opdracht had gegeven er eens korte metten mee te maken en de Verbondenen uit België te verjagen, rukte de kalme Engelse veldheer op zijn beurt met het gros van zijn leger op.

Voor een Engelsman, vooral in die jaren, was oorlog een sport, een krachtmeting, een fairplayaangelegenheid die men liefst met gelijke kansen moest uitvechten en Marlborough was in zijn nopjes omdat de sterkte van zijn leger, 75 divisies samen 60.000 man op een paar eenheden na dezelfde was als deze van de Fransen: strategie, tactiek van de opperbevelhebber, flegme van de officieren en moed van de soldaten zouden dus over zege of nederlaag beslissen.

De grote schok vond op 23 mei 1706 te Ramillies, een dorpje in Brabant plaats.

In de nogal lome Engelsman schoten plots al de ancestrale kwaliteiten los: in een oogwenk had hij een plan klaar viel onverwachts aan, veinsde een panische terugtocht, lokte de vijand in de val, sloeg op de Fransen die hij zijn linies had laten doorbreken, pijlsnel in de rug en de flanken, met volle geweld toe en maakte er een geweldige afslachting van: hij telde slechts duizend doden, Villeroy moest 15.000 gesneuvelden optellen.

Twee dagen later rukt Marlborough zegevierend Leuven binnen en Brussel juicht hem daags nadien geestdriftig toe.

Hetgeen Villeroy aan ontmoedigde manschappen overblijft, rent ijlings door de straten van Gent; de Fransen zien niet meer de kans hun sterkste bolwerk te kunnen handhaven en trekken zich op Kortrijk terug in de hoop daar een nieuwe verdedigingslinie tot stand te kunnen brengen.

Gans het Frans garnizoen ontruimt met pak en zak en hetgeen nog in de stadskas aan centen overblijft, de Gentse stede en op 30 mei 1706 heeft de zegevierende hertog van Marlborough aan het hoofd van het leger van de Europese coalitie zijn hoofdkwartier te Merelbeke gevestigd van waaruit hij de Gentse schepenen sommeert hem de stad over te leveren hetgeen kort nadien geschiedt.

In de stad heerst paniek; het gepeupel is hetgeen nog aan levensmiddelen

voorhanden is in de stapelhuizen, aan 't plunderen zodat de bevolking angstvallig op de intrede van de overwinnaar wachtte. Aan de St.-Lievenspoort werd Marlborough die geëist had dat Gent de aartshertog van Oostenrijk, als Karel III koning van Spanje zou erkennen, opgewacht door de schepenen van Ghedele en van de Keure die hem de sleutels van de stad overhandigden en hem zoals het een overwinnaar paste, stoetsgewijze naar het stadhuis brachten waar Marlborough zich doodverveelde tijdens de ontvangstplechtigheid.

Voor hem mocht het slechts een korte pauze betekenen: hij had 'n beslissende slag te Ramilies geleverd, Gent, sleutelsteen, was in zijn macht gevallen maar de oorlog was nog niet ten einde.

Zoals dat van Willem II zou zijn verblijf alhier slechts enkele uren hebben geduurd.

Marlborough had na zijn triomfantelijke intrede te Gent slechts een paar uurtjes in de stad vertoefd omdat een veldheer die een op de vlucht gedreven vijand op de hielen zat, het ogenblik gewoonlijk waar weinig gepast acht om aan dolce farniente of aan dolce vita te doen.

Uitgesteld was niet verloren: het is na de overwinning dat de verbondenen op het slagveld, liefst ruzie gaan maken wanneer de taart moet verdeeld worden en Marlborough zou weldra ondervinden dat Oostenrijkers, Engelsen en Hollanders niet met de eerste de beste politieke saus te binden waren. Hij had de Gentenaren de eed van getrouwheid doen afleggen aan de aartshertog Karel, die, pour les besoins de la cause, door de Verbondenen Karel III, koning van Spanje werd geproclameerd, doch de Verenigde Provinciën vonden dat weinig naar hun zin en wilden de Zuiderlijk Nederlanden slechts aan Spanje teruggeven na de ondertekening van een verdrag dat de voorspoed van het Noorden had verzekerd maar voor onze gewesten de definitieve ondergang had betekend. De Oostenrijkers hadden onmiddellijk lont geroken en om de Engelsen van hun Hollandse bondgenoten te scheiden en deze laatsten in het driedelig Verbond te isoleren, boden zij het bestuur van onze gewesten aan Marlborough, de overwinning aan, zowat als de Amerikanen die na wereldoorlog II van Eisenhower een president van de Verenigde Staten maakten.

En of Marlborough geveid was en of Sarah Churchill in Engeland ergens in een toren van haar kasteel jubelde, maar het was vreugde van korte duur, want het Oostenrijks plan leed schipbreuk, en het werd een soort compromisoplossing met een zogenaamd Anglo-Bataafs comitee dat in naam van de marionet Karel III de Zuiderlijke Nederlanden bestuurde.

Gent is in de beginjaren van de XVIIIe eeuw werkelijk de centrale pion op het Europese schaakbord geweest: men heeft het ons inziens te weinig benadrukt

doch de feiten zijn er om te bewijzen dat gans de Europese strategie van de tijd Gent als mikpunt en orgelpunt heeft uitgekozen.

Marlborough, de Engelsen en de coalitie hadden hun overwinning afhankelijk gemaakt van de inname van Gent. Thans zou Lodewijk XIV zijn weerwraak en zijn zegevierend offensief, op zijn beurt doen afhangen van het terug in zijn macht krijgen van de oude middeleeuwse burcht en daartoe stelde hij zijn kleinzoon en zijn beste veldheer Vendôme niet minder dan 100 bataljons en 150 eskadrons ter beschikking. Dat gebeurde begin 1708 en Marlborough werd er heimelijk over ingelicht: dat hij deze bedreiging in de wind sloeg mag de zwaarste fout uit zijn militaire loopbaan heten.

Hij die rotsvast had geloofd in de strategische betekenis van Gent, nam niet de minste voorzorgsmaatregel en zo kon della Faille, gewezen hoogbaljuw van Gent, in 1706 naar het Franse kamp overlopen, op 5 juli 1708 met een handvol soldaten, zonder slag of stoot, zonder één schot te lossen, de stad binnenrukken, dezelfde dag een pro-Frans gemeentebestuur aanstellen en Gent opnieuw aan de zijde van Lodewijk XIV scharen.

Dergelijke avonturen zijn steeds nodig geweest om de ogen van de Engelsen op de nuchtere realiteit van de Europese problemen te doen opengaan.

Inmiddels en terwijl Marlborough heel stilletjes de slapertjes uit zijn ogen wreef, hadden de Fransen Gent bezet met 30 bataljons en 20 eskadrons onder bevel van graaf de la Mothe, die door zijn regering werd aangezet en aangevaard de stad ten allen prijze te verdedigen tegen de oprukkende legers van Marlborough en Eugeen van Savoye: “la conservation de Gand est d’un si grand poids que vous ne saurez vous appliquer avec trop de soins à une longue et vaillante défense dans le cas où les ennemis se résoudraient à vous assiéger.”

Mooie proclamaties hebben nog nooit iemand uit de nood geholpen en toen begin december 1708 de eerste koude de volgerende grachten van de stadswallen deed dichtvriezen kwam een oude kennis, met name Marlborough, eens te meer “s’en va t’en guerre” de Gentse stede belegeren.

Daags voor Kerstmis wist hij een eerste bres in de stadsmuren te maken hetgeen de Fransen verplichtte een uitval te wagen die met grote verliezen werd afgeslagen.

De Gentenaren keken angstvallig naar de honderden kanonnen op hun stad gericht: zou het Middeleeuwse Gent met zijn monumenten en schatten vergaan in de meedogenloze strijd van mensen die zich weinig of niet bekommerden om het lot zelf van de stad maar er de sleutelpositie van hun heen en weer oorlogsetrap van gemaakt hadden?

Hoe Fransgezind het stadsbestuur ook was, het ging aankloppen bij graaf de la Mothe om hem diets te maken dat hij en zijn 16.000 officieren, onderoffi-

cieren en soldaten zich nog heelhuids uit de slag konden trekken met een eervolle capitulatie.

De la Mothe behoorde niet tot het ras van de onsterfelijke helden van de Olympos en zijn manschappen waren het oorlogvoeren als koude pap beu. Nog vóór de Engelsen een kanonbal op de stad losten, hadden zij het probleem reeds opgelost door een estafet naar de legertent van de hertog van Marlborough te sturen die hem de overgave van de stad zou aanbieden.

Had de la Mothe een Armand Pien in zijn legerstaf geteld, hij had nooit zo dom gehandeld, want zoals Fris het terecht heeft geschreven: “S’il eût tenu deux jours de plus, les gelées que se succédèrent sans interruption, eussent réduit les Alliés à une inévitable retraite!”

Voor de Gentenaren werd het een Nieuwjaarsgeschenk zoals ze in geen eeuwen gekend hadden: op 2 januari 1709 ontruimde het 16.000 man sterk of zwak Frans garnizoen de stad, het voornaamste bolwerk van West-Europa, zonder één geweerschot te hebben gelost om ze te verdedigen! de la Mothe zou later in een verslag aan Lodewijk XIV die na de val van Gent in een Franse koleire schoot, zijn houding trachten te rechtvaardigen en hij besloot: “Voilà la triste situation où les troupes dans Gand, et ce que jay crû devoir faire pour les conserver, j’espère qu’elle connoitra par le récit que j’en fais que je n’ay eu aucun tort et que je n’ay pû que ce jay fait”.

De Gentse schepenen die aardig in de afgelopen maanden met de Fransen hadden gecollaboreerd, staken een hoge pluim op hun hoed alsof zij het waren die de Fransen met pak, zak en wapens hadden verjaagd, en zij nodigden Marlborough, prins Eugeen van Savoye, hun staf en de afgevaardigden van de Staten-Generaal uit tot een monsterbanket op 3 januari ‘s avonds ten stadhui-ze.

Marlborough ging op de uitnodiging in doch zonder Eugeen van Savoye, de stadsmagistraat of zijn generaals te verwittigen, trok hij er op zijn eentje, met Engelse flegme, in de ochtenduren op uit om incognito de stad binnen te lopen en er de verdedigingswerken van te bezichtigen, want ditmaal zou de les niet verloren gaan: de Fransen zouden zich niet een derde maal bij verrassing van de stad meester kunnen maken.

Na zijn inspectietocht trok hij zijn gala-uniform aan en ging met zijn gevolg statig en plechtig plaats nemen aan de bankettafel. De schepenen die heel wat op hun kerfstok hadden, dachten alles te kunnen goedpraten met een receptie van lik mijn lipje.

Omdat Marlborough geen gelegenheid had gekregen een schot te lossen, lieten de Gentse schepenen het kanon bulderen en Roeland, alle kerkklokken luiden bij zijn intrede aan de Keizerpoort waar het voltallig college hem met een

say cheese-glimlach voor de tweede maal de sleutels van de stad kwam presenteren en hem vervolgens stoetsgewijze naar het stadhuis begeleiden.

De tafel stond klaar, de gerechten waren lekker en Pieter Loeillet, de beste componist en muzikant van het land zou de genodigden gedurende het toverachtig banket, op heerlijke muziek vergasten.

Het banket kostte meer dan 123 pond, een som met dewelke men de ganse bevolking op een heerlijke Gentse hutsepot had kunnen vergasten.

Loeillet en zijn 21 zangers ontvingen 12 pond: “Betaelt aen Pieter Loeillet, directeur van het concer over het concer ghehouden in de ledecamer op den 3en jannuary int voornoemde tractement, te weten neghen gulden voor den selven Loeillet ende om de 21 sanghers ende speellieden elc dry guldens... 12 pond gr.”.

Pierre Kluyskens
(‘t vervolgt)